Nro. 44.

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek dnia 3. Czerwca 1814.

Wiadomośći kraiowe.

Ze Lwowa. — Dalszy ciąg podanych od Rządu do ogłoszenia dobrowolnych ofiar, które w czasie ukończonéy iuż teraz woyny w Galicyi złożonemi zostały:

JO. Xiążę Jegomość Adam Czartoryski, C. K. Jenerał-Feldmarszałek, dał dla pieszego pułku, maiącego nazwisko iego, 200 par nowych trzewików.

Pan Kommissarz cyrkułowy Ostermann, złożył w Wysokiém kraiowém Prezydium 200 ZR. dla ranionych żołnierzy pułku pieszego Arcy-Xięcia Karola, a żona iego dołożyła do tego 7 funt. 12 łót. szarpii i 1 funt. 8 łót. bandażów.

Lwowski Obywatel i Kupiec Pan Jan Jakób Bauer, złożył w Wysokiém kraiowem Prezydium dla C. K. szpitalów polowych od JW. Hrabiny Mierowéy 5 funt. 28 łótów, od iednéy bezimiennéy Damy 1 funt, a od Radcy rachunkowego Pana Wilfinga takoż 1 funt. bardzo cienkiéy szarpii.

W. Walenty Rafałowski, Posiadacz wolnego gruntu w Zydaczowie odstąpił dla C. K. szpitalów woyskowych należące sobie wynagrodzenie za 1 1/2 korca krup, 1 cetnar 20 funt. kuchennéy, a 56 funt. żytnéy mąki, tudzież za 1 1/2 korca owsa i 2 1/2 korcy żyta, które w latach 1809, 1810 i 1812tym do magazynów woyskowych dostawił.

W. Szeptycki ofiarował dla C. K. żołnierzy iną sztukę płótna.

IX. Puzewicz, Pleban Tuczyński w Cyrkule Rzeszowskim, złożył w ofierze 6 korcy żyta i 12 korcy owsa.

Magistrat i Członkowie Wydziału miasta Drohobycza, dali z kassy mieyskiey za pozwoleniem Wysokiego kraiowego Rządu 200 ZR. na potrzeby dla C. K. szpitalów woyskowych, sprawili dla C. K. żołnierzy 100 par trzewików i 50 płaszczów, i zrzekli się wynagrodzenia, które się miastu za dostarczone C. K. woysku w r. 1812tym 2 powozy podróżne, 7 koni, 4 rzędy na konie, 9 wołów i 18 cetnarów siana należało.

Kameralna Ekonomiia Muszyńska dała 2 koszul, 2 gatek i 5 łokci płótna, a Magistrat Cięszkowicki (w Cyrkule Sandeckim) złożył 3 funt. bandażów.

Oprócz tego złożono ieszcze w Cyrkule Sandeckim: od żón cłowych Urzędników i Węgierskiego Inspektoratu cłowego 26 funt. 14 łót. szarpii; od IX. Zdzieńskiego, Plebana w Podolu, 4 koszul, 8 łót. szarpii i 15 funt. starego płótna; od W. Stroczkiewicza, Dziedzica Strozy, 1 funt. 16 łót. szarpii; od W. Ciesielskiéy, Dziedziczki części Michalczowa, 11 łót. szarpii, od W. Tettmajera, Dziedzica Mordarki, 3 funt. 14 łót. szarpii; od JW. Hrabiego Sierakowskiego, Dziedzica Szczyrzyc 1 funt, 10 łót. szarpii; od Nowo-Sandeckiego cechu Kapeluszników 6 kołpaków, od Nowo-Sandeckiego cechu szewców, piekarzy, ślusarzy i rzeźników, 24 par trzewików.

W Cyrkule Przemyskim złożono na wezwanie cyrkułowego Kommissarza Pana Petrowicza w iego Dystrykcie następuiące ofiary:

Urzędnicy bankaloi i żywności dla woyska w Jarosławiu, tudzież mieszczanie tamteysi ofiarowali 356 koszul; cechy Jarosławskie 65 par trzewików; Jarosławski Obywatel i ludwisarz P. Antoni Bielohradek dał zupełny mundur, rynsztunek i amunicyę dla iednego prostego żołnierza pułku pieszego Xięcia Czartoryskiego; P. Wilhelm Weiss Obywatel i Kupiec Jarosławski

dał 12 karabinów, 12 par ciżmów dla piechoty Węgierskiéy, zupełny mundur dla 6 żołnierzy pułku pieszego Beaulieu, i przystawił kosztem swoim do tegoż pułku 6 ludzi.

P. Lewandowski, Burmistrz Jarosławski, dał 3 pary trzewików, 3 par Węgierskich ciżmów i 3 karabiny. — W. IX. Dziekan Sierczyński, Proboszcz Jarosławski, złożył 20 ZR. dla iednéy wdowy żołnierskiéy.

Żydowski Kupiec Jarosławski Heinrich Senator, dał 2 gatek, 4 kitle, 2 tornistry, 2 kurtki, 2 kamizelki, 2 par spodni, 2 par kamaszów i 2 par trzewików; a Spekulanci Lazar Zuker, Józef Pollester, tudzież Kupiec Mayer Nierenstein dali po 60 tornistrów. — Kupiec Izaak Halpern dał 17 1/2 łokcia białéy guoi, a Kupiec Chaim Berg 12 łokci Wiedeńskich szarego sukna.

Różni Żydowscy Kupcy Jarosławscy dali 245 3/4 łokci płótna, a Żydowstwo Jarosławskie złożyło 100 ZR. dla wdów żołnierskich.

Skoro do cyrkułowego miasta Sanoka o zaięciu stolicy Francyi nadeszła wiadomość, przeięła wszystkich radość i wszyscy pragnęli obchodzić uroczyście tak znakomite zdarzenie. Z tego powodu i na wezwanie W. Gepperta, C. K. rządowego Radcy i Starosty Cyrkułu Sanockiego, odprawiło się w tamteyszym Kościele obrządku Łacińskiego i Greckiego dziękczynne nabożeństwo. Przy téy sposobności zebrano dla ranionych żołnierzy w piérwszym Kościele 161 ZR. 16 Kr., a w drugim 33 ZR. 44 Kr., tudzież 20 Kr. w monecie konwencyyney, które wraz z ofiarowanemi przez tamteyszą Gminę Żydowską 15 ZR. przesłał C. K. cyrkułowy Urząd Sanocki Wysokiemu kraiowemu Prezydiium, a to odesłało ie do użycia w zamierzonym celu C. K. Kommendzie jeneralnéy Galicyyskiéy.

Z Wiédnia d. 16. Maia. — O przybyciu N. Cesarza nie wiemy ieszcze nic pewnego, iednakże poczytuią ie za bliskie. — Wczoray po południu nadbiegł tu goniec z doniesieniem, że N. Cesarzowa Marya Ludwika niezadługo przyiedzie. Osoby, towarzyszące téy Monarchini w iéy podróży, nie mogą dosyć wychwalić iéy stałości, rezygnacyi i dostoynego postępowania, które od czasu wyiazdu swoiego z Francyi i przez całą podróż okazuie. Xiążę, Syn iéy, zaleca się żywością ducha i przyiemném postępowaniem, do którego miesza się pewna powaga, którą to trzyletnie Paniątko we wszelkich sposobnościach okazuie. Pozyskał ón sobie iuż przez swoie lube przymioty szczególnieyszą miłość N. Cesarza naszego. Niepodobna opisać niecierpliwości tuteyszéy Publiczności, pragnącéy oglądać N. Cesarzowę Maryę Ludwikę i Syna onéyże, dla przekonania się naocznie o ich zdrowiu. N. Monarchini nasza wyiechała ztąd naprzeciw N. Cesarzowéy Maryi Ludwice. (*Z Gazety powszechnéy, która list ten z Gazet* Norymberskich *wyięła*).

Gazeta Wiédeńska pod d. 23. Maia zawiéra następuiący artykuł z Wiédnia:

„Onegday, d. 21. Maia o godz. 7méy zrana, stanęła N. Cesarzowa Marya Ludwika, Xiężna Parmy i Piacencyi z Synem swoim, Xięciem Parmy i Piacencyi w Cesarskim letnim zamku Schönbrunn, gdzie od całéy C. K. N. Familii przyiętą, i od licznie zgromadzonego Ludu z nayżywszemi uczuciami powitaną została. W orszaku N. Cesarzowéy znayduią się z byłego iéy Dworu: Hrabia Caffarelli, Jenerał i W. Urzędnik legii honorowéy, Margrabia Bausset, Prefekt pałacowy, Hrabia St. Aignan, Koniuszy honorowy, Lekarz Monarchini Baron Corvisart i prywatny Sekretarz Baron Menneval; znayduią się w nim oraz Xiężna Montebello i Dama pałacowa Hrabina Bignolla, którzy wszyscy po krótkim pobycie do Oyczyzny swoiéy powrócą. Od N. Cesarza Austryackiego przydane były następuiące Osoby do służenia téy N. Monarchini w czasie iéy podróży; iako to: Jen. Major Hrabia Karol Kinsky, obadwa Szambelani i Gwardyści honorowi Czescy Eugeniiusz Hrabia Wrbna i Hrabia Taff, C. K. Officerowie z głównego woyska Hrabia Karaczay i Dietrichs, Kapitani ze sztabu jeneralnego, tudzież Porucznik lekkich ieźdźców Oreillego Desselbrunn.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Spory, które zaszły były d. 8. Maia po wielkiey paradzie między Austryackimi grenadyerami i grenadyerami gwardyi Francuzkiéy, a to z powodu zielonych gałązek, które piérwsi na kaszkietach swych mieli, a które gwardyści Francuzcy za znaki zwycięzkie poczytywali, były przyczyną, że Xiążę Schwarzenberg napisał list do

Kommissarza woiennego Jen. Hrabiego Dupont, w którym mu oświadcza, że te gałązki oznaczaią iedynie znak polowy w woysku Austryackiém, które nosić ie zwykło od czasów niepamiętnych tak podczas pokoiu, iako i podczas woyny. Xiążę ten prosił go, aby to ogłosił woysku Francuzkiemu.

N. Cesarz Austryacki nie przestaie oglądać wszelkich osobliwości Paryża. Dnia 10. Maia odwiédzał Kościoł i skarbiéc P. Maryi i pocałował z uszanowaniem relikwiię S. Korony cierniowéy, która mu przed iednego Xiędza w stóle podaną była. Gdy mu pokazano koronę Karola W., zrobił przy tém Dozorca tę uwagę, że korona ta wzięta iest ze skarbcu Akwisgrańskiego, na co iednak Monarcha z wielką grzecznością odpowiedział, że znayduiącą się niegdyś w Akwisgranie koronę Karola W. przywiózł mu ieden Kanonik z tego miasta do Wiédnia, i że ią ma u siebie. Potém prosili Kanonicy N. Monarchę, aby im na pamiątkę bytu swoiego w Kościele metropolitalnym raczył podarować swóy portret. N. Cesarz odpowiedział łaskawie, że rad spełni to ich życzenie, ieżeli się to tylko Jego Królewskiéy Francuzkiéy Mości podoba. — Późniéy był N. Monarcha w szkole medycyny w hospitium w obserwatorium, w muzeum sztuk i w instytucie ślepych, w którym wychowańce w obecności Jego popisywali się z ćwiczeniami swoiemi. Jeden z nich napisał następuiące słowa: „Dziś czuiemy to bardzo, że iesteśmy pozbawieni światła, ponieważ nie możemy mieć ukontentowania widzenia Wybawcy naszego.“

Dnia 13. Maia zrana udał się N. Cesarz Austryacki do pałacu Tuilleryyskiego, gdzie z N. Królem Francuzkim bardzo długą miał konferencyę.

Dnia 10. Maia przybył Marszałek Soult do Paryża. Z rozkazu Króla połączyło się woysko będące pod dowództwem iego z woyskiem zwaném Arragońskie, a Marszałek Suchet dowodzi naczelnie tém woyskiem, które się teraz południowém nazywa.

Dnia 11. Maia przyymowali N. Król Francuzki i Familiia iego małżonkę Królewica Następcy Szwedzkiego, która przybrała nazwisko Hrabiny Gothland od czasu przedsięwziętéy dla zdrowia swoiego podróży.

Dnia 9. Maia przyiechał Xżę Eugeniiusz (były Wice-Król Włoski) do Paryża, i był zaraz u N. Króla Francuzkiego.

Feldmarszałek Xiążę Wellington wyiechał d. 11. Maia z Paryża do woyska swoiego, zkąd potém do Madrytu poiedzie.

Załobne nabożeństwo za duszę Ludwika XVI., Ludwika XVII. i Królowéy Maryi Antoniny Austryackiéy, tudzież Xiężnéy Elzbiety, odprawiło się d. 14go Maia w Paryżu z przyzwoitą okazałością w Kościele metropolitalnym. Król i Xiężna d'Angoulême udali się incognito do Kościoła na ten obchód załobny. Xiążęta zaś Berry i Kondeusz znaydowali się na czele załobnego orszaku, przy którym się Deputacye Senatu, Ciała prawodawczego, tudzież wszystkie inne Władze i gwardye narodowe w załobie znaydowały. Dla Cesarzów Austryackiego i Rossyyskiego, tudzież Króla Pruskiego i znakomitych Obcych, przygotowane były trybuny. — Rozrzewniaiąca ta uroczystość ściągnęła wielką liczbę ludzi. Xiądz Duval miał mowę, która na wszystkich słuchaczach sprawiła wrażenie. Monitor przytacza z niéy tylko iedno mieysce, w którem znayduią się następuiące wyrazy: „Przedwieczny wysłuchał nasze prośby; widział ón płynące łzy nasze; ułagodziły one gniew iego; skończyło się nieszczęście nasze, a nowe światło rzuca swoie promienie na Oyczyznę naszą.“

N. Król Francuzki mianował Brata swoiego, Monsieur, Jeneralnym Pułkownikiem wszystkich gwardyi narodowych Francuzkich; Pana d'Ambray Kanclerzem Francyi; wszystkich Członków tymczasowego Rządu, tudzież Kanclerza i Pana Ferrand mianował Ministrami Stanu; Xięcia Benewentu, Ministrem Sekretarzem Stanu interessów zagranicznych; Xiędza Montesquiou, Jen. Hrabiego Dupont, Baronów de Louis i Malouet, Ministrami Sekretarzami Stanu spraw wewnętrznych, woyny, finansów i marynarki; Hrabiego Beugnot, jeneralnym Dyrektorem Policyi; Pana Ferrand, jeneralnym Dyrektorem poczt; Pana Berenger jeneralnym Dyrektorem niestałych podatków, a Markiza Roche-Ayon Pułkownika iazdy obrzędowym Mistrzem Francuzkim.

Dnia 13. Maia pisał N. Król Francuzki list okólny do wszystkich Biskupów Francuzkich, aby w Dyecezyach swoich odprawili Te Deum z powodu szczęśliwéy zmiany rzeczy we Francyi.

W Gazetach Francuzkich czytamy następuiące dawniéysze rozporządzenia Monsieur, Brata Królewskiego, które iako ce-

chulące dzieie doi naszych, umieszczamy:

Piérwsze rozporządzenie, wydane d. 20. Kwietnia, iest następuiącéy istotnéy treści: 1.) Minister Nasz Skarbu upoważnić może jeneralnego Kassyera skarbowego do wydawania bonów, płatnych za 3 miesiące posiadaczóm onychże, aż do summy 10 milionów franków. 2.) Papiery te podobne będą do przyłączonego wzoru. 3.) Bony te użyte będą na opłacenie assygnacyi Ministrów naszych. 4.) W bonie oznaczona będzie summa z przydaniem procentu 2 od sta; 5) Opłacone będą po upłynionym czasie posiadaczóm w Paryżu. 6.) Wykupione, zostaną zaraz spalone, i ma bydź zdana sprawa o téy całéy czynności.

Drugie urządzenie, wydane d. 21. Kwietnia, brzmi iak następuie:

1.) Skoro przedugodne warónki pokoiu będą podpisane, lub powszechny rozeym zawarty, liczba uzbroionych teraz w 6 okręgach morskich woiennych i przewozowych okrętów będzie ograniczona do 13 okrętów liniiowych, 21 fregat, 27 korwet i brygów, 28 mnieyszych okrętów, a 60 przewozowych. 2.) Te ostatnie mogą bydź pomnożone dla przewożenia ieńców woiennych. 3.) Obcy marynarze lub rodem z Departamentów późniéy do Francyi przyłączonych, będą naprzód uwolnieni, i do Oyczyzny odesłani. 4.) Dwóch tylko będzie tymczasowo Kontr-Admirałów dla dowodzenia czynną siłą morską, ieden w Brest, a drugi w Tulonie. 5.) Okręty woienne będące w Flessyndze, Antwerpii i Genui będą uzbroione.

Monitor Paryzki pod d. 12. Maia, zawiéra następuiące Wyroki Królewskie:

Ludwik z Bożéy łaski &c. &c. — Kazaliśmy sobie w Radzie Stanu przełożyć Umowę, zawartą dnia 23. Kwietnia między Francyą i Mocarstwami sprzymierzonemi, w nieprzytomności naszéy potwierdzoną dnia 25. przez Brata Naszego, Monsieur, &c. Poznaliśmy z niéy radośnie zamiar Mocarstw, aby dać uczuć Francyi, ile możności, poprzednicze dobrodzieystwa pokoiu. Zwróciliśmy szczególniey uwagę Naszą na 8my artykuł, podług którego od chwili oddania Prowincyi Naszych prawéy władzy, wszystkie rekwizycye ustać maią. Nie bez zadziwienia więc dowiedzieliśmy się, że lubo teraz władza iedynie Królewska iest uznana we Francyi, Dowodzcy iednak i Intendenci wóysk sprzymierzonych rozpisuią kontrybucyę i znaczne rekwizycye, i że nawet w niektórych Prowincyach lasy i ruchoma własność kraiowa są sprzedawane. Szczęściem, iesteśmy zapewnieni, iż te środki nie zgadzaią się wcale z zamiarami Monarchów u nas obecnych, i że oni ukończyć chcą woynę wsposób wspaniałomyślny, którą nie przeciw Francyi, ale dla ocalenia Europy przedsięwzięli. Rozumimy, iż winni iesteśmy Mocarstwóm sprzymierzonym czuwać nad dopełnieniem Umowy d. 23. Kwietnia, i przeszkodzić, aby który z Poddanych Naszych należał do kroków onęż naruszaiących. — Po wysłuchaniu więc zdania Rady Stanu stanowimy:

1.) Władze w całéy Francyi, stosownie do przepisów Naszych, opatrywać maią we wszelkie potrzeby woyska sprzymierzone, póki nie opuszczą ziemi Francuzkiey. 2.) Surowo im się zakazuie bydź posłusznemi rekwizycyóm, czynionym przez Dowodców i Intendentów wóysk sprzymierzonych po d. 23. Kwietnia. 3.) Wszelka przez nich nakazana po tym dniu przedaż drzewa, uznaie się za nie byłą. Kto przeciw temu postąpi, ukarany będzie podług Edyktu roku 1769. 4.) Również nieważna przedaż wszelkiéy własności publicznéy pod karą iéy zwrotu. 5.) Zalecamy Poddanym Naszym, aby wspierali Władze w opatrywaniu wóysk sprzymierzonych, i aby Officeróm i Żołnierzóm tych wóysk okazywali też same uczucia, iakie Nas ku ich Monarchóm ożywiaią.

Dań w Paryżu dnia 5. Maia 1814.

Ludwik.

Ludwik z Bożey łaski &c. &c. — Dowiedzieliśmy się ze smutkiem, iż w wybieraniu podatku pod nazwiskiem połączonych poborów, mimo nakazanéy ulgi, po wielu mieyscach czynione są trudności. Uważamy to iako nierozważną i przedwczesną niecierpliwość. Wzywamy wszystkich do porządku, i wolą Naszą obiawiamy. Brat Nasz, znaiąc Nasz oycowski sposób myślenia, wysłuchał skargi podawane względem tego podatku; przekonany iednak, że go znieść całkiem nie można, póki przez inne lepsze systema nie będzie zastąpiony, zniósł tylko niektóre wynikaiące z niego samowolne uciemiężenia. Rozciągać do całego podatku, co tylko na niektóre części iego spada, iest to wyprzedzać prawo, a wzbra-

niać się płacić go, iest wykroczeniem. Postanowiliśmy za zniesieniem się z Ciałem prawodawczém odmienić systema połączonych poborów, a teraz pewni iesteśmy, iż Poddani, którzy dali tyle dowodów przywiązania, przepisów prawa aż do téy chwili dopełniać będą.

Dań w Tuilleryach dnia 10. Maia 1814.

Ludwik.

Według doniesień pism publicznych, chodzi w Burgundyi po ręku adres do Ludwika XVIII., w którym żądaią przywrócenia nieograniczoney władzy Królewskiéy. Piérwsze Władze wzywaią wszystkich mieszkańców publicznie, aby ten akt podpisali; iakoż w całéy Prowincyi śpieszą mieszkańcy z podpisami. Wyraża zaś ten adres to, co następuie:

„N. Panie! Wierni Twoi Poddani w Burgundyi czytali z wielką niespokoynością Akt Konstytucyi, maiący bydź W. K. Mości podanym. Uważali w nim, że rewolucya wraca się dla rozwinięcia nowych nieszczęść i zbrodni. Zatrważaią ich nasiona niezgody, będące w tym akcie, a szczególniéy z boleścią wyczytali, że zbawienna władza Twoia nie ma mieć całéy rozciągłości, iakiéy położenie Kraiu koniecznie wymaga. Nie będziemy ci Królu wystawiali wszystkich wad téy Konstytucyi, któréy twórcy tém tylko zaięci bydź zdawali się, aby wydartą Narodowi władzę w swych Familiiach uwiecznili, i pomiędzy swych Potomków dziedzictwo Kraiu podzielili. Jesteśmy przekonani, że nikt nie miał i mieć nie będzie mocy przepisywania ci prawa; że Naród tylko ma prawo zezwalania na podatki i zapewnienia wolności osobistéy. Panuy Królu z całą rozciągłością władzy Przodków Twoich. Bądź Królem Francyi, iak Filip August, Ludwik XII., i Franciszek I. Mocno mniemamy, że Królu zależysz od Boga i miecza Twoiego, a postanowieniem naszém umrzéć, ieżli będzie potrzeba, dla utrzymania niepodległości i godności korony Twoiéy.“

Oprócz tego wyięły ieszcze pisma publiczne z dzienników Angielskich tę wiadomość, że w Bordeaux spalono publicznie na teatrze Akt nowéy Konstytucyi Francuzkiey wśród żywych okrzyków i oklasków Widzów. Obecność nawet Xięcia d'Angouleme nie zdołała uśmierzyć uniesienia się stronników Królewskich, którzy sądzili, że składaią przez to dowód przywiązania swoiego do Króla i iego Familii. Xiążę d'Angouléme widział się zatém zniewolonym przyganić téy nierostropnéy gorliwości. Takaż sama scena zdarzyła się i w Nantes, gdzie pospólstwo przez publiczne spalenie Aktu nowéy Konstytucyi okazało, że nie iest z niéy kontente.

Wspomniane (*w przeszłym Nrze Gazety naszéy*) pismo Senatora Gregoire, niegdyś Biskupa w Blois, które wyszło w Paryżu o Konstytucyi Francuzkiey r. 1814. (*De la Constitution française de l'an 1814, Paris chez Egron, Imprimeur libraire*), iest ze wszystkich wyszłych z powodu tego pism naylepsze, i w przeciągu 10ciu dni dwa razy drukowaném było. Zawiera ono zbiór nowych uwag nad tą Konstytucyą, a pisane iest z wielką otwartością, bystrością i dosadnością. Autor powstaie naypiérwéy na tych, którzy Konstytucyę za niepotrzebną poczytuią i twierdzą, że ią w oycowskiém sercu Monarchy daleko pewniéy, aniżeli w kształcie Rządu znaleśdź można. — „Francya (pisze daléy Autor) iest bez wątpienia iedynym ucywilizowanym Kraiem, w którym w trzech dniach Akt konstytucyyny ułożono, roztrząśniono i przyięto. Pewni deklamatorowie utworzyli w Paryżu małą atmosferę mniemanéy publicznéy opinii; w Paryżu, gdzie nawykniono widzieć skoncentrowaną całą Francyę w stolicy, a opinię stu Departamentów za przystępuiącą tylko uważać. Dla zapobieżenia skwapliwemu przyięciu Aktu konstytucyynego, proponowałem na przedugodnych Zgromadzeniach środek zaradzaiący wszelkim szkodom, których się z przewłoki obawiano; proponowałem mówię, aby oświadczéć, że Francya zatrzyma stan swóy monarchiczny i że z dawnéy Dynastyi obierze sobie Naczelnika, któremu poda się Konstytucya, skoro zupełnie ułożoną zostanie. Nie zadziwiaż to, że nie mogłem nakłonić do téy przewłoki i że nawet oparto się drukowaniu i rozesłaniu przed dyskussyą proiektu Konstytucyi, aby każdemu zostawić czas do roztrząśnienia!.. Zapewniano, że naymnieysza przewłoka będzie hasłem do woyny domowéy. Po wyrzeczeniu tych słów kwapiono się z uchwaleniem Konstytucyi bez żadnego względu na uwagi poiedyńczego Członka Senatu, którego rzetelności nie miano w podeyrzeniu, lecz którego za będącego w błędzie poczytywano, a

tak głos iego został przez powszechne pochwalokrzyki zagłuszonym. Gdy potém wszystkim podpisanie Aktu tego zalecono, podpisał go także i ón ;bo gdy Ciało, do którego kto należy, wydaie iakową 'Uchwałę', wszyscy z prawością poddadź się onéy muszą. Gdybym był w Kostantynopolu lub w Teheranie, byłbym się równie poddał. Lecz posłuszeństwo nie iest ieszcze pochwaleniem; a ieżeli całemu Senatowi wiadomo było, że ieden przynaymniéy Członek onegoż głosował przeciw różnym artykułóm, a mianowicie przeciw 6mu, którego przedmiotem było utworzenie właśnie tego Senatu, iakże można było w Monitorze pod d. 7. Kwietnia umieszczać, że Akt konstytucyyny iednogłośnie został przyiętym? . . Jeżeli Konstytucya ogłasza osobę Monarchy za nienaruszalną, tedy wkłada całą wagę odpowiedzialności na iego Ministrów, ponieważ Naród, będąc równie nienaruszalnym, koniecznie gdzieś zabezpieczenie swe znaleśdź musi. Czuła to Anglija; uczuła to także i Hiszpania, która spustoszona przez nieszczęsną woynę, znalazła znowu dawną swoią energiię. Na czele swoiego konstytucyynego Aktu położyła ona zasadę udzielności, która w pierwszych Konstytucyach naszych równie była zasadą. Dla czegoż więc obstaią uparcie przy tém, aby to pryncypium z nowéy Konstytucyi naszéy wyłączyć? Odpowiedzą mi, że to iest odłączna zasada. Toż samo mówiono także pod rozwiązanym teraz Rządem.—Przyiaciele wolności byli ideologami. — Naród wykonywa w rzeczy samey prawa swoie, powołuiąc znowu Monarchę dobrowolnie na tron; lecz zawsze zgodną z zamiarem iest rzeczą, aby wpaiać w Lud zasadę, na którą nieszczęściem mało co pamięta, zwłaszcza, gdy pewni ludzie staraią się o to, aby o niéy nigdy nie pamiętał. — Wprowadzenie Monarchii wymaga koniecznie wydania urządzeń względem Rejencyi, małoletności i wychowania naybliższego Następcy. Nowy Monarcha powinien w czasie przyięcia Konstytucyi złożyć przysięgę. Sąże iego Następcy także obowiązani do tego? Zarzucą mi tu, żę to się samo przez się rozumie. Lecz ia nie lubię tego wyrazu w społeczney Umowie, gdzie łatwo iest uniknąć onegoż. Czemuż nie pociągniono zupełnéy graniczney linii między tém, co Król może, a tém, czego nie może? Możeż ón n. p. sprzedać część ziemi narodowéy, odmienić podział Departamentów, żenić się, oddalać się z Królestwa bez wyraźnego zezwolenia danego przez Reprezentantów Narodu? — Król ma prawo kierowania układami, zawierania odpornych traktatów woiennych (sprawiedliwość bowiem odrzuca wszelką myśl o woynie zaczepnéy), traktatów pokoiu, tudzież traktatów względem neutralności i handlu. Maż to się wszystko dziać bez zatwierdzenia Senatu i Ciała prawodawczego? Nie maż Król bydź obowiązanym do tego, aby pod karą nieważności nie wkładał nigdy do tych traktatów taynego artykułu, któryby zostawał w sprzeczności z ogłoszonemi artykułami, lub sprzeciwiał się Konstytucyi i przywileióm Narodu? Możeż Król sam zarządzać zbroynemi siłami lądowemi i morskiemi, nakazywać zaciągi do woyska, powoływać i płacić obce woyska i rozpoczynać kroki nieprzyiacielskie pod pozorem odparcia nieprzyiacielskiéy napaści? . . . . Odpowiedzą mi: Pieniądze są w naszych ręku, a bez zezwolenia Ciała prawodawczego i Senatu nie można żadnego podatku nałożyć.—Lecz doświadczenie uczy, że obce interessowane Mocarstwo może, ieżeli zechce, związać Wam ręce daiąc posiłki pieniężne, za które woyna prowadzoną, a współwinowaycy kupieni bydź mogą; wszędzie bowiem są ludzie, którzy się daią przekupić, a według wyrazu iednego Ministra, można będzie pozyskać sobie taryfę ich sumnienia. Jako! Ani słowa o liście cywilnéy, która na początku każdego Rządu ułożoną bydź powinna? . . . . Mówią, że liczne te przerwy, które daią się postrzegać w Konstytucyi, przez prawa lub organiczne Uchwały Senatu wypełnionemi będą. Słowa te wzbudzaią przestrach, zważywszy, że pierwsza Uchwała Senatu była attentatem przeciw Mężom, którzy winnymi bydź mogli, lecz których prawnie sądzić się należało. . . . Przychodzi mi teraz mówić o tym artykule, który proponował i wspiérał Rząd tymczasowy. Cierpiałażby przez to równowaga Władz, gdyby mianowanie Senatorów nie było zachowaném wyłącznie dla Króla, lecz gdyby wszystkie trzy Władze, tworzące moc prawodawczą, należały do tego? Obrany, byłby wtenczas Mężem Narodu; teraz zaś będzie na przyszłość Senator Monarchy tylko Mężem i nie będzie reprezentować Narodu, lecz tylko siebie i swoią familiię. Wreszcie zamyka dziedziczne następstwo ceIuiącey zasłudzę każdą bramę, a otwiéra ią osobóm maiącym tytuły, których zasługa ani daie, ani supponuie. . . . . Dotacya Senatu, przeznaczona z początku tylko dla go

Senatorów, powiększoną została pomnożeniem Senatorów liczby. Część téy dotacyi leżąca w Kraiach, które na przyszłość obcemi dla nas będą, zginie więc z częścią Senatorstw. Nie wiem, czyli dochód z pozostaiących się Senatorstw, maiących wspólną tworzyć massę, zastąpi ten ubytek; lecz nie należałożby pomiędzy wszystkich dawnych i nowych Współczłonków podzielić tych wspólnych dochodów, chociażby przez to poiedyńcze części tychże dochodów mnieyszemi stać się mogły? . . . Ciało prawodawcze, którego nazwisko należało się było odmienić, ponieważ iest tylko częścią uzupełniaiącą tę Władzę, która prawa układa, ma sobie wyłącznie powierzony wstęp praw podatkowych. Srodek ten iest mądry; lecz kiedy się nadaie Królowi prawo rozwiązania tego Ciała, Naród zaś nie ma prawa odwołania Posłanników swoich, przeto zostawia się Władzy wykonawczéy potężny oręż przeciwko publiczney wolności. Zwołanie nowéy Legislatury nadarza Władzy wykonawczey wielkie korzyści i t. d. . . . . Deputowanym Ciała prawodawczego i Senatoróm powinno bydź zakazano, aby dla nikogo zgoła nie żądali urzędów . . . Konstytucya zamilcza o sposobie promulgacyi praw. . . Do nadania mocy prawu, potrzebną iest sankcya Króla; lecz ieżeli ią odmówi, iestże Veto iego pełnowładne, lub zawieszaiące? A ieżeli iest tylko zawieszaiące, możeż ono bydź po kilka razy w iednymże użyte przedmiocie? . . . Szukam nadaremnie w Konstytucyi oznaczeń względem prawa obywatelstwa; nie znayduię w niéy tego, iak można stać się Obywatelem i z iakich przyczyn używanie tego prawa zawieszoném, lub utraconém bydź może. Także to wiele kosztowałoby było to oświadczenie, że dóm każdego Obywatela iest nienaruszalném schronieniem, że nikt aresztowanym i do Sądu pociągnionym bydź nie może, iak tylko według przepisu prawa, tudzież, że aresztowany w przeciągu 24rech godzin pytanym bydź musi? Sądząż, iż się dostatecznie o indywidualną postarano wolność przez wyrzeczenie tego, że nikt naturalnemu Sędziemu swoiemu usuniętym bydź nie może? Każdy Ajent Władzy, nadużywaiący swoiéy wolności, może uyśdź wszelkiego prześladowania, przytaczaiąc na swoią obronę, że aresztowanego nie wyiął z pod władzy iego naturalnego Sędziego, bo go przed Sądem nie stawił. Dla czegożeście wy, którzy przecie tyle mówicie o Konstytucyi Angielskiéy i którzyście wzięli z niéy ideę zrobienia Senatu Francuzkiego sądową Izbą wyższą, dla czegożeście mówię nie wyięli z owéy Konstytucyi Aktu: Habeas corpus . . . . Artykuł o wolności druku iest bardzo z zamiarem zgodny; wyrokowaliście wolność druku, a następuiącego dnia przywróciliście cenzurę. Szydzicież z zasad i Publiczności? Prawa, to tylko trafiać maią, co się publikuie, lecz nie to, co publikowaném zostało &c. Ostatni artykuł Konstytucyi stanowi, aby Narodowi do przyięcia podaną była, a iednakże powołany do tronu Członek dawnéy Dynastyi Królem Francuzów wykrzykniony będzie, skoro tylko podpisze i zaprzysięgnie tę Konstytucyę (*Że N. Król* Francuzki *nie podpisał i nie zaprzysiągł téy Konstytucyi, lecz owszem nowy proiekt Ustawy rządowéy Senatowi i Ciału prawodawczemu na zgromadzeniu zwołaném na dzień 31wszy Maia podadź umyślił, wiedzą iuż o tém Czytelnicy z przeszłych Numerów Gazety naszéy*). Dzieież się to tylko dla kształtu lub ze szczególnéy grzeczności, że Naród do przystąpienia wezwano? A ieźli ón dzieło Wasze odrzuci, do czego bezprecznie ma prawo, w iakiemże drażliwem nie będziecie się wowczas znaydować położeniu! . . Konstytucya nie wspomina ani słowa o sposobie rewidowania i poprawiania oneyże. . Ponieważ Władza, która ią wydała, iest dziś ieszcze tą samą, iaką była przed kilkoma dniami, nie mogłażby ona dla Trzydziestu miliionów ludzi wygotować Aktu konstytucyynego, któryby tak, iak teraźnieyszy, nie był obranym z ciała szkeletem (*un squelette décharné*)? Oświecenie naszego wieku i dwudziestopięcioletne doświadczenie podaią nam dostateczne materyały do dobrego dzieła, któreby zdolném było zastanowić nakoniec ruchomość Francuzkiego charakteru, przywiązuiąc go do mocnieyszych i stalszych fundamentalnych instytucyi." — (Po tych uwagach, o których sądzić nie chcemy, a z których tu krótki, lecz dostateczny do charakteryzowania pracy Autora umieściliśmy wyciąg, następuią ieszcze uwagi nad okolicznościami obecnego czasu, które dla szczupłości mieysca pominąć musimy.)

Wyspa Elba.

O przybyciu Napoleona na wyspę Elbę czytamy w Gazecie Wiédeńskiéy i w Dostrzegaczu Austryackim następuiące doniesienie z Porto Ferrajo pod

pod d. 7. Maia, wyięte z Gazety południowego Tyrolu (*der Boote von Süd Tyrol*):

„Dnia 3. Maia o godz. 6téy wieczorem zawinęła do naszego portu Angielska fregata l'Indomptable. Jeden z obcych Officerów, odprowadzaiących Cesarza Napoleona, udał się do Dowodzcy portu dla uwiadomienia go o zleceniach iego. Podczas nocy czyniono przygotowania na przyięcie Cesarza. Lud okazywał wielką radość z tego powodu, a miasto natychmiast oświeconém zostało. Dnia 4go zrana przyniesiono pod honorową strażą woyskową chorągiew Cesarza do miasta, i zatknięto ią natychmiast na zamku della Stella; chorągiew ta ma pszczoły w polu białém, tudzież połączone herby Bonapartego i wyspy Elby. Potém udał się sam Napoleon z całą swoią świtą w uroczystym orszaku na ląd; twierdza pozdrowiła go 101 wystrzałami z dział, a fregata Angielska 24ma. Cesarz miał na sobie granatowy surdut suto śrébrem haftowany, z osobną równie srébrną ozdobą, i mały okrągły kapelusz z białą kokardą; wyglądał ón bardzo zdrowo. Podczas wiazdu iego do miasta stało woysko pod bronią, a powitały go Władze, Duchowieństwo, i mnóstwo Ludu. Po krótkiéy przemowie Burmistrza oddano mu klucze miasta, a potém ruszył orszak z naywiększą uroczystością do katedralnego Kościoła, gdzie odśpiewano uroczyście pochwalny himn Ambrożego. Cesarz udał się potém do pałacu Magistratury miasta, gdzie ma tymczasowe mieszkanie swoie; tam powitały go na nowo wszystkie Władze, a ón rozmawiał z każdą Osobą i mówił o potrzebach Kraiu z wypogodzoną zupełnie twarzą. Zanotowano sobie iego następuiące słowa: „Przekonawszy się, że woynę iuż nie z Francyą, ale ze mną prowadzono, byłem temu Państwu nader przychylnym, niż żebym nie miał uczynić wszystkiego, coby do szczęścia iego służyć mogło. Moie zrzeczenie się tronu iest małą ofiarą, ieżeli takowa pożyteczną iest dla Francyi. Podpisałem chętnie to zrzeczenie się." — Potém wsiadł na konia i oglądał wszystkie twierdze; poczém dał wielki obiad, a wieczorem była znowu cała wyspa iak naywspanialéy oświecona."

Tegoż samego dnia ogłoszono w Porto Ferrajo następuiącą odezwę dotychczasowego Francuzkiego Dowodzcy:

Mieszkańcy wyspy Elby! Losy ludzkie sprowadziły do Was Cesarza Napoleona, a własny wybór iego, wynosi go na Waszego udzielnego Pana. Nowy Wasz N. Monarcha rzekł do mnie przed wstąpieniem w mury Wasze następuiące słowa, które śpieszę się Wam powtórzyć, ponieważ one są rękoymią przyszłego szczęścia Waszego: „Jenerale (rzekł ón) poświęciłem prawa moie interessowi Oyczyzny, zachowuiąc sobie własność nad nią; wszystkie Mocarstwa zezwoliły na to. Uwiadomcież więc mieszkańców o tém nowém położeniu rzeczy i powiedźcie im, że ia ze względu na łagodność ich obyczaiów i klimatu, obrałem sobie ich wyspę na moią siedzibę. Powiedźcie im, że oni będą zawsze przedmiotem nayżywszéy troskliwości moiéy."

Elbanie! Słowa te nie potrzebuią żadnego wykładu; stanowią one przeznaczenie Wasze. Cesarz dobrze o Was sądził. Winien Wam iestem sprawiedliwe to oświadczenie, i czynię ie niniéyszém. — Mieszkańcy wyspy Elby! Oddalam się iak nayspiesznieéy od Was. Oddalenie się to będzie bolesném dla mnie, ponieważ szczérze Was kocham; lecz wyobrażenie szczęścia Waszego osładza mi gorycz rozstania się moiego, a gdziekolwiek bądź będę, nie przestanę powracać myślami moiemi na tę wyspę; pamięć cnót Waszych i pragnienie szczęścia Waszego, trzymać mnie będą w duchu zawsze w pobliskości Waszéy.

W Porto Ferrajo d. 4. Maia 1814.

Jenerał brygady Dalesme.

Dnia 5go o godz. 6téy zrana poiechał Cesarz konno w towarzystwie Kommissarzy Mocarstw sprzymierzonych do Porto Longone dla oglądania tego miasta, tudzież objęcia onegoż w posiadłość z resztą wyspy. Gdzie się ón tylko pokazuie, zbiera się niezmierny tłum Ludu. Służących mało co widać, tymczasem wyprowadzono iuż z okrętów na ląd przepyszne konie i poiazdy, a spodziéwane są ieszcze inne ekwipaże, tudzież 500 ludzi dawnéy gwardyi wraz z korpusem woyska Mocarstw sprzymierzonych. Dnia 6. Maia odprawił N. Pan z Urzędnikami swoimi Radę Stanu; rozważano wszystkie części Administracyi wyspy; Cesarz zaassygnował 200000 franków na wybudowanie przepysznego lazaretu, i kazał sobie podadź obszérne plany względem górnictwa i fabrykacyi metallów na téy wyspie.